

ИСТРАЖИВАЊЕ О МАЛОЛЕТНОМ ЛИЦУ ПРЕМА КОМЕ ЈЕ ПОСТУПАК ПО КРИВИЧНОЈ ПРИЈАВИ И ПРИПРЕМНИ ПОСТУПАК ЗАВРШЕН

ПРАВНИ ОСНОВ

У складу са Законом о званичној статистици „Службени гласник РС“, бр. 104/09, од 16.12.2009. године, и Уредбом о утврђивању појединих статистичких истраживања „Службени гласник РС“, бр. 110/09, од 28.12.2009. године, Републички завод за статистику, спроводи истраживање:

- О малолетном лицу према коме је поступак по кривичној пријави и припремни поступак завршен (образац СК-3)

2. МЕТОДОЛОШКЕ ОСНОВЕ

Циљ и садржај статистичког истраживања

Малолетничка делинквенција је у кривичноправном смислу речи посебан облик криминалног понашања које се односи на малолетнике. Малолетници су лица одређеног старосног доба, које варира од једне до друге земље, што је детерминисано социјалним, културним, психолошким, традиционалним, биолошким, климатским и другим условима појединих земаља. За европске земље карактеристично је да се доња граница креће од 13 до 14, а горња од 17 до 18 година. Малолетничка делинквенција представља у суштини исту област понашања као и криминалитет пунолетних лица, па се и сматра делом криминалитета уопште, али пошто је врши популација са посебним својствима – социјалним, психолошким, биолошким, овај облик криминалитета испољава посебне облике, па се структурално приказује као посебан облик инкриминисаног понашања.

Циљ овог истраживања је прикупљање података о пријављеним малолетним учиниоцима кривичних дела.

Подаци прикупљени овим истраживањима пружају обавештења о учиниоцу, о кривичном делу, о процесним фазама кроз податке о окончању поступка, о врсти одлуке, о породичним приликама и о трајању поступка.

Извештајне јединице, јединице посматрања

Извештајне јединице које попуњавају и достављају статистичке обрасце су: надлежна виша јавна тужилаштва.

Образац СК-3 – *Уједињеник за малолетно лице, према коме је завршен поступак по кривичној пријави*, попуњава се у вишем јавном тужилаштву, када је јавни тужилац у спису констатовао да у поступку по кривичној пријави није покренута/одбачена пријава, да је припремни поступак обустављен или је поднет предлог већу за малолетнике за изрицање санкције.

Јединица посматрања је малолетни учинилац кривичног дела (малолетник), било као извршилац, било као саизвршилац, било као подстрекач или помагач.

Као малолетни учиниоци кривичних дела сматрају се лица која су у време извршења кривичног дела имала навршених 14 година живота, а нису навршила 18 година, према којима поступак по кривичној пријави није покренут (одбачена пријава) или је припремни поступак обустављен или према којима је поднет предлог за изрицање казне–мере.

Млађи малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило четрнаест, а није навршило шеснаест година.

Старији малолетник је лице које је у време извршења кривичног дела навршило шеснаест, а није навршило осамнаест година.

Лице које у време извршења кривичног дела није навршило четрнаест година, није кривично одговорно, тј. не могу му се изрећи кривичне санкције ни применити друге мере. Ова лица нису обухваћена статистичким истраживањима.

Обухват истраживања

Статистичким истраживањима обухватају се сви пријављени малолетни учиниоци кривичних дела према којима је поступак по кривичној пријави и припремни поступак завршен.

Истраживањима је обухваћено кривично законодавство, при чему се подразумевају све кривично-правне одредбе садржане у законима. Исто тако, обухваћен је поступак свих надлежних виших јавних тужилаштва.

Кривични поступак према малолетнику покреће се за сва кривична дела само по захтеву јавног тужиоца за малолетнике.

Метод, време и извори за прикупљање података

Време посматрања је календарска година. Периодика истраживања је годишња, с тим да се подаци прикупљају месечно. Метод прикупљања података је извештајни и за прву фазу поступка код виших јавних тужилаштва, као извештајних јединица, спроводи се путем образаца СК-3. Попуњавање образаца врши се у моменту окончања поступка. Основни извори из којих се преузимају подаци су коначне одлуке јавног тужилаштва.

Републички завод за статистику прописује методологију за спровођење истраживања; праве се обрасци и методолошка упутства и достављају извештајним јединицама (надлежним јавним тужилаштвима). Попуњени обрасци враћају се Републичком заводу за статистику, где се обавља контрола обухвата и тачности података, шифрирање, унос слогова података, логичка и рачунска контрола. На крају се објављују резултати истраживања.

Обавеза заштите индивидуалних података

Подаци добијени од јавних тужилаштва о пријављеним малолетним учиниоцима кривичних дела, представљају службену тајну и не могу се појединачно објављивати. Корисницима могу бити доступни само подаци агрегирани на одређеним класификационим нивоима.

Списак и дефиниције основних обележја – индикатора

Кривично дело је оно дело које је законом предвиђено као кривично дело, које је противправно и које је скривљено. Нема кривичног дела уколико је искључена противправност или кривица, иако постоје сва обележја кривичног дела одређена законом (члан 14. Кривичног законика Републике Србије).

Припремни поступак се покреће на захтев јавног тужиоца за малолетнике и његов циљ је да се утврде чињенице које се односе на кривично дело, године и зрелост малолетника, прилике у којима живи и друге околности које се тичу његове личности и понашања. Овај поступак се води у суду. Ради утврђивања свих околности, саслушаће се малолетник, родитељи малолетника, његов усвојилац или старалац, а обавезно се мора прибавити мишљење органа старатељства.

Пошто испита све околности које се односе на кривично дело и личност малолетника, судија доставља списе надлежном јавном тужиоцу. Јавни тужилац за малолетнике може (у року од 8 дана) захтевати да се припремни поступак допуни или да већу за малолетнике поднесе предлог за изрицање кривичне санкције. Јавни тужилац за малолетнике током припремног поступка, или по његовом окончању, може поднети и предлог за обустављање поступка. Обустављање поступка је могуће само уколико је реч о кривичним делима за које је предвиђена казна затвора до пет година или новчана казна.

Као „пријављено малолетно лице“ сматра се малолетник према коме поступак по кривичној пријави није покренут (пријава одбачена), према коме је припремни поступак обустављен или је поднет предлог већу за малолетнике за изрицање казне или васпитне мере.

Ако је више лица учествовало у извршењу једног кривичног дела, сваки учесник се сматра јединицом посматрања, те се дело евидентира као обележје сваког учиниоца – саучесника, а одговором на посебно питање у обрасцу утврђује се да ли се ради о саучесништву или не.

Ако је малолетно лице учинило више кривичних дела у стицају, као обележје учиниоца прати се само најтеже кривично дело, док се остала дела сумарно приказују.

Под појмом „врста одлуке“ подразумева се одлука јавног тужилаштва.

Подаци о личним својствима малолетног учиниоца кривичног дела односе се на лична обележја која је малолетник имао у време извршења кривичног дела.

Подаци о кривичном делу: назив дела, члан, став, тачка и веза с другим кривичним делима примењеног кривичног закона прикупљају се на основу одлуке јавног тужилаштва и детаљно се обрађују.

Називи виших јавних тужилаштва дати су према Закону о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштва.

Ниво репрезентативности података

Подаци о криминалитету малолетних лица под називом „Пријаве“ добијени су на основу статистичког истраживања спроведеног путем обрасца СК-3 и објављују се на нивоу Републике Србије, централне Србије и АП Војводине. Поједини подаци приказују се на нивоу вишег јавног тужилаштва.

Усаглашеност са међународним препорукама, стандардима и праксом

У оквиру Статистике европске уније/Евростата дефинисана је тема „Криминал и кривично правосуђе“, али не постоје заједнички методолошки основи за ову област. Повремено се дефинишу поједини индикатори за које је потребно обезбедити податке.

ОПИС ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Органи за спровођење истраживања

У реализацији овог истраживања учествују запослени у Групи за правосудну и родну статистику РЗС, као и запослени у 5 подручних одељења на територији АП Војводине Републичког завода за статистику.

У Заводу се прописује комплетна методологија за спровођење истраживања, врши се израда и ажурирање неопходних методолошких инструмената (образац, упутство за попуњавање).

Они се достављају извештајним јединицама (надлежним јавним тужилаштвима). Поред тога Завод обавља и контролу обухвата и тачности података, обавља шифрирање, унос слогова података, логичку и рачунску контролу истих. Завршна фаза је објављивање резултата истраживања.

Обавезност давања података

Обавеза давања података темељи се на члану 26, а казнене одредбе за одбијање давања података или давање непотпуних и нетачних података на члану 52. Закона о званичној статистици („Сл. гласник РС“, бр. 104/2009).

Роковник основних фаза спровођења истраживања, укључујући и публиковање

- У РЗС-у, у децембру се припрема и штампа образац СК-3, за све извештајне јединице на територији Србије за наредну годину;
- Крајем децембра и почетком јануара обавља се дистрибуција образаца извештајним јединицама;
- Рок за достављање података за претходну годину за АП Војводину је до 1.априла текуће године;
- Рок за унос података за централну Србију (у РЗС-у) је 1. мај текуће године;
- Први резултати истраживања објављују се у Саопштењу, а рок за њихову објаву је 30. јун;
- Подаци у Билтену објављују се крајем децембра.

ИНСТРУМЕНТИ ИСТРАЖИВАЊА

Упитник

За ово истраживање направљен је образац СК-3 Упитник за малолетно лице, према коме је завршен поступак по кривичној пријави, а садржи податке:

- **о малолетном лицу:** презиме и име, пол, датум рођења, општина становања, радни статус, национална припадност, држављанство, школска спрема, саучесништво, притвор и мере у току припремног поступка;
- **о кривичном делу:** законски назив кривичног дела, примењени закон, да ли је кривичним делом оштећена имовина, покушај, година извршења дела, општина извршења дела, стицај, број дела у стицају;
- **о њосцу:** ко је поднео пријаву и како, врста одлуке и разлози;
- **о њорођеним њриликама;**
- **о њрајању њосцу:** датум подношења пријаве, датум покретања припремног поступка и датум доношења одлуке.

Упутство за попуњавање упитника

Детаљно упутство за попуњавање обрасца налази се у методолошком материјалу (СЗС), скраћена верзија упутства (на две стране) повремено се доставља извештајним јединицама уз обрасце СК-3.

Списак номенклатура и класификација у истраживању

За ово истраживање се користи Класификација кривичних дела, коју је прописао РЗС, а која обухвата свако кривично дело предвиђено Кривичним закоником Србије. Класификација је објављена у штампаној верзији, као и на веб сајту Републичког завода за статистику.

Методологија и методолошки материјали раније су били објављивани у Савезном заводу за статистику у оквиру публикације „Методолошки материјали“.

Списак публикација

Подаци се објављују:

- на веб сајту Завода,
- у редовним публикацијама: Саопштење, Билтен, Статистички годишњак, Статистички календар, као и у осталим пригодним публикацијама.

За додатна објашњења и информације обратити се на телефон: 011-241-2922, локал 298.